

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Dispvatio XVI. De actu Fidei secundùm se.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

DISPUTATIO DECIMA-SEXTA.

De actu Fidei secundum se.

DIXIMVS actum Fidei esse verum, certum, supernaturalem, & ad salutem adipiscendam necessarium, tum necessitate precepti, tum medi. Diximus praterea actum Fidei spectare per se & directè ad intellectum, cum credere sit iudicare rem ita se habere propter dictionem alterius. Voluntatis tamen actus, ut supra observavimus, nempe pia affectio, ad eum est necessarius. Quadam nihilominus minoris momenti ad plenam perfectamq, natura illius declarationem restant discutienda, qua hac Disputatione expediemus.

SECTIO PRIMA.

Inquiruntur nonnulla circa actum Fidei.

I.

Utrum actus Fidei, cum obiectum eorum formale sit ejusdem rationis, distinguantur per se.

PRIMUM quod in presenti declarandum occurrit, est utrum actus Fidei specie inter se differre possint, an omnes necessariò sint ejusdem speciei? Ratio dubitandi est; obiectum namque formale, auctoritas scilicet divina unde præcipue specificantur actus Fidei, est ejusdem rationis in omnibus, ergo & actus ipsi similiter erunt ejusdem rationis: ita Suarez hic, Disp. 6. Sect. 3. num. 11. Coninck Disp. 16. n. 18. Turrianus Disp. 24. dub. 3. Molina, & alii. Dicendum nihilominus, quantumvis obiectum formale omnium actuum Fidei sit ejusdem rationis, actus tamen distinguere posse per objecta materialia; cum enim actus, ut sæpe dictum est, sit essentialis respectus ad obiectum, formalisque illius representatio, quæ diversitas relucet in obiecto, in actu etiam reluceat necesse est, ac proinde actus, qui obiectum materiale habet specie distinctum ab alio, specie etiam ab actu illo distinguatur necesse est. Deinde actus Fidei affirmativus etiam circa idem obiectum, specie distinguitur ab actu Fidei negativo.

Qua in obiecto relucet diversitas, relucet etiam in actu.

II.

Altius Fidei, etiam ratione obiecti formalis, nempe revelationis distinguuntur specie.

Declaratur quo pacto revelatio sit sæpe specie distincta.

Adde, cum, ut supra Disp. 4. Sect. 2. diximus, revelatio, seu locutio Dei sit obiectum partiale formale actus Fidei, & hæc sit sæpe specie distincta, actus Fidei frequenter, etiam ratione obiecti formalis, specie distinguuntur. Quod verò revelatio, seu locutio divina sæpe distinguatur specie, constat, sicut enim actus, quo homo quispiam dicit *Sol lucet*, est specie diversus ab actu, quo idem diceret *Leornigit*, quia nimirum hi actus habent objecta specie distincta, idem est de revelatione divina, seu locutione qua dicit, *Verbum est incarnatum*, & qua dicit: *Erit dies judicii*. Hinc aperte sequi videtur actus Fidei,

quibus dicti duo articuli creduntur, esse specie diversos ratione obiecti formalis, nempe revelationis; non enim hi actus Fidei feruntur in revelationem, seu locutionem ut sic, sed in has ut has, nempe ut hæc objecta in particulari manifestantes: neque sola veracitas Dei sufficit ad aliquid credendum, nisi Deus illud revelet, & per locutionem, nobis credendum proponat, ut per se videtur manifestum. Quid hac in re sentendum sit de actu Fidei humano & Angelico dicitur Disputatione sequente, Sect. 2. n. 2. & 3.

Quæri secundò potest, sintne actus Fidei speculativi, an practici? Ad hujus questionis solutionem recolendum quod latè discussum est Disputatione decimâ Logicæ, ubi fusè de naturâ cognitionis speculativæ & practicæ est disputatum. Cognitio itaque practica illa dicitur, quæ ei in quo est modum rem aliquam faciendi ostendit, & regulas quasdam interdum ad illius effectum conducentes præscribit; ac proinde supponit semper obiectum, quod representat, esse operabile à cognoscente. Speculativa verò cognitio illa est, quæ in obiecti contemplatione consistit, nec ullo modo ad illius productionem immediate dirigit, sicque nec in obiecto, quod considerat, aptitudinem ad productionem supponit.

III. *Sintne actus Fidei speculativi, an practici.*

Quid sit cognitio speculativa, quid practica.

His positis dico primò: Actus Fidei quoad obiectum suum formale primarium, veracitatem scilicet divinam, nec sunt, nec ullo modo esse possunt practici. Ratio est clara: veracitas siquidem divina non est quid operabile, ergo actus Fidei respectu illius nequit esse practicus. Quoad obiectum etiam formale secundarium, nempe revelationem, quam supra, Disputatione quartâ partialiter constituere obiectum formale Fidei diximus, actus Fidei non potest esse practicus; quamvis namque revelatio sit quid creatum, & producibile, ad actum tamen Fidei supponitur, estque unum ex iis, quæ ad fidem circa mysterium aliquod eliciendam antecedenter præquiruntur.

IV. *Altius Fidei quoad obiectum suum formale primarium non sunt practici.*

Neque etiam est obiecti formalis secundarius.

Quoad

V. Quoad objecta verò materialia, seu res, quæ credendæ proponuntur, actus Fidei divinæ sunt partim practici, partim speculativi; practici, quando objectum, quod per illos creditur est factibile, seu operabile à cognoscente, sive credente, ut virtus est exercenda quia Deus dixit, peccata fugienda, &c. Quando verò objectum creditum non est operabile à cognoscente, actus Fidei illud representans est speculativus: ut dum quis credit esse cœlum empyreum, Angelos, demones, &c. sicut etiam actus, quo aliquis unum Dei attributum credit propter aliud, ut omnipotentiam, aut justitiam propter veracitatem, est speculativus: & sic de aliis.

VI. Addo ulterius, eundem actum Fidei divinæ respectu diversi objecti posse simul esse practicum & speculativum, ut si quis actum eliciat, quo dicat, Trinitas est amanda, hic actus respectu Trinitatis est speculativus, respectu amoris eliciendi practicus. Apertissimum ad rei hujus explanationem exemplum habemus in creatis, in tribus scilicet gradibus viventium, in quibus reperitur vegetabile tantum, rationale tantum, & vegetabile simul ac rationale. Similes, inquam, tres gradus, speculativum tantum, practicum tantum, & speculativum simul & practicum, reperiuntur in actibus Fidei.

VII. Imo verò, in actibus Fidei divinæ nullus omnino est, si sit de objecto operabili à credente, qui non sit simul practicus & speculativus. Ratio videtur manifesta; nullus enim est actus Fidei divinæ, ut supra ostendimus, qui non feratur immediate in divinam auctoritatem, seu veracitatem tanquam in objectum formale: quantumvis ergo hic actus respectu objecti materialis creati sit practicus, nihilominus respectu divinæ veracitatis, objecti increati, erit speculativus.

VIII. Observandum denique, quod de actibus fidei dictum est, dici eodem modo debere de habitu. Habitus ergo Fidei, qui respicit actus practicos, tanquam principium eorum productivum, est practicus; qui speculativos, speculativus; qui deum actus respicit, utramque in se rationem, seu formalitatem habentes, simul speculativus est & practicus; ita ut naturam actuum sequatur semper habitus, & vel practici, vel speculativi, vel utriusque denominationem ab eis sortiatur.

SECTIO SECUNDA.

Alia quedam ad plenam actus Fidei notitiam spectantia.

I. QUAERES primò: Utrum rectè dividatur Fides in universalem & particularem? Respondetur affirmativè, estque divisio à Theologis passim usurpata. Fides universalis illa dicitur, ut supra etiam notavimus, quæ Catholica appellatur, quia nimirum universali usu Ecclesiæ admittitur, omnibusque fidelibus est communis. Ex quatuor verò capitibus hæc Fides dicitur universalis: ex personis, locis, temporibus, & dogmatibus. Ex personis, ab omnibus enim, qui intra Ecclesiæ gremium continentur, creditur. Ex locis, quia ubique, ex temporibus, quia semper fuit admissa. Denique ex dogmatibus, hæc enim Fides omnia complectitur, quæ in articulis habentur ab Ecclesiâ fidelibus ad credendum propositis. Fides particularis censetur illa, quæ per R. P. Comptoni Theol. Scholast. Tom. II.

privatam revelationem habetur, sicque & in materia à Fide universali, & personâ, & propositione distinguitur: hæc tamen differentia est materialis; unde hi duo assensus circa idem objectum non distinguuntur specie.

Quæres secundò: An actus Fidei practicus, ut Actus penitentia est exercendus ad remissionem peccati consequendam, & speculativus, nempe Deus est, differant specie? Hæc quaestio in genere soluta est Sectione præcedente, n. 1. & 2. quamvis enim ratione objecti formalis primarii, veracitatis scilicet divinæ, hi actus, uti dixi, non distinguuntur specie, cum hæc eadem sit respectu omnium actuum Fidei, quæ de causâ Suarez hic, Disp. 6. Sect. 3. num. 11. Coninck Disput. 16. num. 18. & alii affirmant omnes actus Fidei divinæ esse ejusdem speciei infimæ; loco tamen proximè citato ostendi diversitatem specificam oriri in actibus posse ex diversitate specificâ objectorum materialium. Imo ulterius ostensum est, in objecto formali secundario, nempe revelatione, apparere differentiam specificam, & consequenter ratione illius, actus Fidei practicos & speculativos posse distingui specie.

Quæres tertio: Quanam sit recta definitio Fidei? Difficultas hæc ob duas traditas Fidei definitiones proponitur, à S. Paulo alteram, alteram à S. Augustino, qui de prædestinatione Sanctorum, cap. 2. sic Fidem definit: Credere, inquit, nihil aliud est; quam cum assensione cogitare: quam Fidei definitionem amplectitur & explicat Sanctus Thomas hic, quæst. 2. art. 1. Hanc definitionem eo nomine rejicit P. Arriaga hic, Disp. 15. Sect. 1. num. 6. quod omnibus omnino judiciis intellectus convenire videatur. Sed si commodâ aliquâ expositione hæc doctrina defendi possit, ut mihi videtur posse, ex observantiâ & respectu tantis Patribus debito, id est faciendum. Hæc ergo particula non conveniunt omni iudicio intellectus, assensio namque aliquam præ se fert libertatem in iudicando, & in adhesionem intellectus respectu objecti propositi, quod iudicio evidenti non competit, hoc siquidem ita rapitur ab objecto, ut cohibere quis intellectum nequeat, quo minus in hujusmodi actum prorumpat. Deinde ex discursu illius capituli sufficienter innuit Sanctus Doctor hanc assensionem esse debere ob auctoritatem alicujus rem illam dicentis: ac proinde hæc Divi Augustini, & Divi Thomæ doctrina non est tam facile rejicienda.

Sanctus Paulus in Epistola ad Hebræos, cap. 11. de Fide loquens, sic habet: Est autem Fides sperandarum substantiarum rerum, argumentum non apparentium: ubi de Fide intellectuali, seu actu intellectus, quo articulos Fidei nobis propositos credimus sermonem esse, constans est Patrum & Theologorum sententia, confirmaturque ex Concilio Tridentino sess. 6. cap. 6. ubi asserit Apostolum eo capite de Fide illâ loqui, quæ est dispositio ad justificationem, quamque, ut ibidem dicit Concilium, ex auditu concipientes (adulti) liberè moventur in Deum, credentes vera esse, quæ divinitus revelata, & promissa sunt.

Hoc Divi Pauli pronunciatum, quamvis optima sit Fidei explicatio, ex communi tamen Theologorum consensu, non fuit eo loco mens Apostoli rigorosam, & secundum omnes Logicæ regulas exactam tradere Fidei definitionem, sed illius quoad præcipuas ejus proprietates descriptionem: ita P. Hurtado hic, Disputat. 49. §. 17. Cardinalis de Lugo Disputat. 8. Sect. 3. num. 35.

Fides particularis.

II. An actus Fidei practicus & speculativus differant specie.

Cur multi dicant multos actus Fidei divinæ distinguuntur specie.

III. Quanam sit recta definitio Fidei.

Quæ à fuerit mens S. Augustini in definitione quadam Fidei ab ipso tradita.

IV. Quo pacto intelligendum illud Apostoli ad Hebr. x. Fides est speranda, &c.

V. Quid de hoc dicto Apostoli censent communiter Theologi.

Tom. II.

P. Arriaga Disputatione 15. Sectione primâ, numero octavo, & alii.

VI. Quo pacto tractatur exacta Fidei divina definitio.

Quidam itaque hanc tradunt pro exactâ Fidei divinæ definitione: *Credere est alicui assertioni propter divinum testimonium assentiri*: ita Coninck Disp. 14. dub. 1. num. 3. & alii. Sed contra: Actus namque Fidei, ut supra, Disputatione undecimâ diximus, est essentialiter obscurus, assentiri autem quis potest objecto alicui propter revelationem & veracitatem Dei evidenter cognitâ, seu propter evidentiam in attestante, in quo casu actus ille esset propter testimonium divinum, & tamen non foret actus Fidei propriè loquendo, cum obscuritatem in se non haberet, sed evidentiam. Mihi ergo placet definitio Fidei divinæ, quam assignat P. Suarez hic, Disp. 6. Sect. 1. n. 5. *Fides divina est assensus firmus, in auctoritate Dei obscurè revelantis fundatus*. Hæc, inquam, definitio omnia Fidei prædicata essentialia exactè explicat, ac proinde meritò est amplectenda.

Proponitur exacta Fidei definitio.

VII. Quid de fiducia censendum, quam nostri temporis heretici Fidem appellant.

Quæres quartò: Quid de Lutheri, aliorumque nostri temporis sectariorum placito iudicandum, qui actus Fidei in quadam fiducia statuant, eosque non ad intellectum spectare dicunt, sed ad voluntatem. Inprimis dico, me nullo modo persuadere mihi posse ullum ex hereticis tam fuisse simplicem, ut omnes actus Fidei dixerit esse actus voluntatis: primò quia in humanis Fides, quâ homo unus credit alteri, est actus intellectus, per quem ejus dictis assensum præbet, ut apud omnes est in confesso, ergo & Fides, quâ credimus Deo, cum uterque actus, ejusdem rationis sit; & sola differentia est, quòd Fides humana feratur in auctoritatem creatam & fallibilem, divina in infallibilem, ipsam scilicet Dei veracitatem.

VIII. Manifestissimum est omnem actum Fidei non esse fiduciam.

Deinde, clarissimum est plurimos actus Fidei, ut credere Deum esse Trinum & Unum, Adamum comedisse pomum vetitum, Davidem Philistæum illum infixo in fronte ejus lapide occidisse, & hujusmodi, clarissimum, inquam, est hos & similes actus ab intellectu elici, cum per eos judicemus res istas ita se habere, judicium autem, ut constat, spectat ad intellectum. Per fiduciam ergo solum intelligere possunt actum illum voluntatis, per quem ex vanâ quadam confidentiâ inaniter sperant sibi remissum iri peccata, aut etiam jam de facto esse remissa. Probabilius tamen est, hanc etiam fiduciam vel esse, vel includere actum intellectus, quo quis, vanè tamen & futiliter, sibi persuadet, se peccatorum veniam à Deo obtinuisse, & salutem infallibiliter consecuturum. Catholici tamen nullam de salute suâ profitentur se habere certitudinem, sed Dei bonitate ac misericordiâ freti sperant se illam aliquando obtenturos, & hoc sensu modestam quandam & submissam dici possunt habere fiduciam, longè tamen ab arrogante illâ, & stultâ hereticorum fiduciâ diversam.

Quid fiducia nomine intelligatur.

Diversus Catholicorum & hereticorum procedendi modus.

SECTIO TERTIA.

Qua ratione differant, credere Deo, credere Deum, & credere in Deum.

Hæc Fidei divisio desumpta est ex S. Augustino sermone 181. de tempore, & sermone 61. de verbis Domini, & tractatu 21. in Joannem: quam etiam Theologi omnes amplectuntur, S. Thomas hic, quæst. 2. art. 2. Magister in tertio, Distinctione 23. Halensis 3. parte, quæst. 68. memb. 7. art. 3. Caietanus hic, q. 2. art. 2. Suarez hic, Disp. 6. Sect. 3. num. 2. & alii.

Hæc tamen Fidei divisio non ita intelligenda est, quasi sit de tribus actibus Fidei realiter inter se distinctis, ut cum S. Thoma quæst. illâ secundâ. art. 1. ad 2. docent omnes, sed de eodem assensu Fidei intelligi potest secundum diversam habitudinem, quam dicit ad Deum: quâ de causâ Caietanus citatus ait, hujusmodi actum propriè non esse *multum* (hoc est, plures) sed *multiplicem*, quòd nimirum varias ratione nostrâ connotationes contineat ad objectum Fidei primum, nempe Deum.

Ut verò diversos hosce respectus, seu habitudines, quas hic actus dicit, magis in particulari declaremus, notandum, Deum & objectum formale & materiale Fidei esse, & insuper finem ultimum, ad quem non actus Fidei tantum, sed persona actum illum eliciens, & quicquid in ipso est refertur. *Credere ergo Deo* habitudinem dicit ad Deum tanquam objectum formale, propter illum enim, ejusque testimonium & veracitatem credimus, Deo siquidem credimus loquenti & testificanti. *Credere Deum* denotat habitudinem, quam actus Fidei dicit ad Deum tanquam objectum materiale, seu quod creditur, ut dum credimus *Deum esse, esse Trinum &c.* quibus cum ob divinum testimonium assentiamur, hoc actu & Deo, & Deum credimus, & in ipsum ut in objectum formale, quod in omni actu Fidei contingit, & in objectum materiale tendimus.

Tandem, *credere in Deum*, tertiam hanc habitudinem denotat, numero præcedente positam, qua scilicet per actum Fidei in Deum ferimur tanquam in ultimum finem: hoc verò non præcisè fit per actum intellectus, sed includit insuper actum voluntatis, quo ordinatio illa in Deum fiat tanquam in ultimum finem, & à quo actus ille Fidei ex hac intentione imperatur. Dari ergo potest actus, quo quis credat Deo, non tamen Deum, vel in Deum, ut dum quis Fide divinâ credit Cainum occidisse Abelem, & similia: è contra verò dari nequit *credere Deum, vel in Deum*, quin detur *credere Deo*, cum Deus, ut dixi, sit objectum formale omnis actus Fidei, & quicquid creditur, propter illius auctoritatem creditur. Potest etiam esse *credere Deo & Deum*, & tamen non *in Deum*.

Quæres, an ut quis credat in Deum requiratur Fides formata, seu ut qui credit, habeat animam gratiâ & verâ charitate instructam: an reperiri etiam hujusmodi actus Fidei possit in peccatore: Primum affirmare videtur Doctor Angelicus: numero primo citatus, secutus ut verosimile est Sanctum Augustinum ubi supra, qui negare videtur

I. Hæc Fidei divisio ex S. Augustino est desumpta.

II. Credere Deo, Deum, & in Deum, in eodem actu Fidei reperiri possunt.

III. Declaratur quid sit credere Deo, Deum, & in Deum.

Denotant Deum esse objectum formale & materiale actus Fidei, ac finem ultimum.

IV. Credere in Deum, præter actum intellectus, includit actum voluntatis.

Dari potest credere Deo, & non Deum, aut in Deum.

V. An ut quis credere possit in Deum requiratur ut sit in statu gratiæ.

Mons S. Augustini & S. Thoma circa hoc quod est Credere in Deum.

videtur peccatores credere in Deum; sic enim habet: *Quid est credere in eum? credendo amare, credendo in eum ire.* In quam rem occasione hujus dicti S. Augustini, sic illud ulterius explicans, & hanc triplicem Fidei habitudinem declarans loquitur Magister loco supra citato: *Aliud est inquit, credere in Deum, aliud credere Deo, aliud credere Deum. Credere Deo, est credere vera esse quae loquitur; quod & mali faciunt: & nos credimus homini, sed non in hominem. Credere Deum, est credere quod ipse sit Deus, quod etiam mali faciunt. Credere in Deum, est credendo amare, credendo in eum ire, credendo ei adhaerere, & ejus membris incorporari.*

VI. Communis est opinio ad hunc ad Deum requiri Fidem formatam.

Hæc sine dubio est communis Patrum sententia, quam præter jam citatos tenet S. Anselmus ad Romanos 4. & Beda in illud Joannis 6. v. 29. *Hoc est opus Dei, ut credatis in eum, quem misit ille:* estque communis scholasticorum opinio.

VII. Dicunt multi peccatores dici posse credere in Deum.

Non desunt tamen Theologi, qui contrarium opinantur, & dicunt, etiam peccatores in propria persona credere in Deum: imo S. Augustinus libro de Fide & operibus, cap. 14. & S. Bernardus sermone 24. in Cantica peccatores aiunt credere posse in Deum: quod etiam in ipsis facris literis habet fundamentum, Joannis enim 12. vers. 42. nonnulli dicuntur credidisse in Christum, qui nihilominus in peccato persistebant, de quibus proinde eodem loco ait Evangelista: *Dilexerunt enim gloriam hominum magis, quam gloriam Dei.* Unde & Sanctus Chrysostomus homilia 52. in Matthæum: *Nihil prodest, inquit, si credas in Patrem, & Filium, & Spiritum Sanctum, nisi rectè vixeris.* Censet ergo Sanctus Doctor, etsi quis sit in peccatis gravibus, nihilo tamen se cuius posse eum credere in Deum.

Quidam in peccato perseverantes crediderunt in Christum.

VIII. Antonomastus credit in Deum supponit statum gratiae, & requirit ut sit Fides formata.

Hos duos loquendi modos haud difficulter inter se conciliari posse existimo, si dicamus, credere in Deum simpliciter & perfectè, supponere statum gratiae, & ut quis sit ab omni peccato gravi liber. Ut verò imperfectiore modo aliquis credat in Deum, non videtur necessarius perfectus actus charitatis, & ut diligat Deum super omnia, sed sufficit si in Deum tendat amore concupiscentiae, seu Spei, & proponendo ei obedire eliciendo actum Fidei, quamvis sit in peccato mortali, & non habeat firmum propositum omnia alia Dei mandata observandi.

IX. Dicunt possit credo in Ecclesiam, vel in Sanctos.

Hinc infortur alterius quaestionis resolutio, Utrum scilicet, quemadmodum dicimur credere in Deum, ita etiam dici possimus credere in Ecclesiam, aut in Sanctos. Res est parvi momenti, nec nisi quaestio de nomine. Negari hoc communiter solet, cum credere in aliquem, relationem ad eum denotet tanquam ad ultimum finem, quod in nihil creatum cadere potest. Quare Sanctus Augustinus tomo 5. tract. 29. in Joannem, in illa verba Joan. 14. vers. 1. *Credite in Deum, & in me credite: Petro aut Paulo credimus,* inquit, sed non dicimur credere nisi in Deum. S. Thomas etiam 2. 2. quaest. 1. art. 9. ad 5. ait, melius esse, & magis usitatum, ut non legatur in Symbolo, *Credo in sanctam Ecclesiam Catholicam,* sed simpliciter, *sanctam Ecclesiam Catholicam,* & pro eodem citat S. Leonem Papam: quo etiam modo alii legunt illum Symboli articulum.

Mons S. Augustini, & S. Thoma circa hoc quod est credere in Ecclesiam.

X. Multi non refugiant dicere Credam in Ecclesiam & in Sanctos.

His tamen non obstantibus non refugiant multi concedere dici posse: *Credo in Ecclesiam, vel in Sanctos:* sic in Epistola ad Philemonem, vers. 5. dicit S. Paulus: *Gratias ago Deo meo audiens Fidem, quam habes in Domino IESU, & in omnes Sanctos:*

Hinc S. Hieronymus in hanc ipsam Epistolam: *Vna atque eadem, inquit, credulitas in Deum fertur, & in Moysen, ut populus, qui credebat in Deum, aequè crederet in servum ejus.* Eodem etiam modo loquitur S. Epiphanius, S. Cyrillus Hierosolymitanus, & alii. Ratio verò est, nam credere in aliquem, non necessariò dicit relationem in eum tanquam in ultimum finem, sed inferiorem tantum respectum, habitudinem nimirum ad illum cui aliquid dicenti Fidem adhibemus. Nihil ergo apparet, cur hic loquendi modus à Theologis usurpari nequeat.

SECTIO QUARTA.

De Fide miraculorum.

SERMO hic est non de illo tantum, qui patratum est miraculum, sed de illo etiam in quo, seu circa quem miraculum est patrandum, in utroque enim requiritur Fides ut constat, de primo enim sic loquitur Apostolus 1. ad Corinthios 13. vers. 2. *Si habuero omnem Fidem, ita ut montes transferam &c.* de secundo verò videmus Christum in eo, circa quem faciendum erat miraculum, Fidem requisivisse, ut latius declarabitur numero septimo.

I. Loquitur tam de illo in quo patrandum est miraculum, quam de illo qui est miraculum patrandum.

Notandum insuper, tria in eo, qui miraculum aliquod patratum est, requiri: primò credulitatem in Omnipotentiam Dei, quod nimirum hoc opus, quod naturæ vires excedit, præstare possit. Secundò præter hanc generalem, seu univorsalem Fidem, quæ omni miraculorum patrationi est communis, requirunt multi aliud iudicium magis particulare, per quod certò sibi quis persuadeat se hic & nunc beneficium istud à Deo obtenturum, & hoc miraculum patratum. Tertio intervenit actus voluntatis, nempe fiducia: de quibus num. 8. iterum redibit sermo.

II. Trias in eo, qui miraculum patratum est, requiruntur.

Quarimus ergo in præsentia, Utrum Fides miraculorum sit eadem cum Fide dogmatica, seu historica, vel an realiter ab eâ distinguatur. Prima sententia affirmat Fidem miraculorum realiter à Fide dogmatica, seu eâ, quæ mysteria revelata credimus, distingui: ita Vega lib. 9. in Tridentinum, cap. 28. Abulensis in caput 17. Math. quaest. 165. Aragon in præsentia, quaest. 1. art. 1. Vasquez 1. 2. Disp. 209. cap. 4. & Disput. 210. capite quarto.

III. Status præsentis difficultatis. Prima sententia.

Hæc sententiæ non parum favent nonnulli ex Sanctis Patribus: hinc S. Chrysostomus hom. 29. in Epistolâ ad Corinthios in illa verba cap. 12. v. 7. Alii quidem per Spiritum datur sermo sapientiæ, alii sermo scientiæ, alteri autem Fides in eodem spiritu: *Fidem dico,* inquit, *non eam quæ dogmatica est, sed signorum, de qua dictum est, si habueritis Fidem sicut granum sinapis, dicetis monti huic transi hinc, & transibit, & nihil impossibile erit vobis.* Sanctus etiam Cyrillus Hierosolymitanus Catechesei quintâ in eadem esse videtur sententiâ, ait enim, etsi nomen Fidei sit unum, dupliciter tamen dividi; *unum quippe genus est, inquit, quod habet dogmaticam assensionem, aliud verò quod gratis datur, per quam non solum creduntur dogmata, verum etiam est super vires effectiva.*

IV. Quid nonnulli ex Sanctis Patribus sentiant de Fide miraculorum.

Secunda tamen sententia docet Fidem miraculorum non esse distinctam à Fide dogmaticâ, seu catholicâ, sed utramque ad eundem habitum spectare: ita S. Thomas hic, q. 178. a. 1. ad 5.

V. Secunda sententia Fidem miraculorum.

TOM. II.
eundem esse
aut cum fi-
de dogmati-
cā.

Soto 2. de naturā & gratiā cap. 6. Caietanus in cap. 17. Math. Bellarminus tomo ultimo, Controversiā 2. lib. 1. de Iustificacione cap. 15. & alii. Hanc sententiam clarè docet S. Cyprianus libro tertio ad Quirinum, cap. 42. cāmque tenere videtur S. Ambrosius libro octavo in Lucam ad illa verba *adauge nobis Fidem*: pro eādē etiam sententiā citari solet Sanctus Hilarius in Math. capite decimo septimo.

VI.
Probabilis
est Fidem
miraculo-
rum non
distingui à
Fide dogma-
ticā.

Hæc secunda sententia mihi videtur probabili-
or; cum qua proinde dicendum Fidem mira-
colorum à Fide dogmaticā realiter non distingui.
Declaratur hoc primò ex illo Apostoli ad He-
braeos 11. ubi cum de Fide loquens dixisset: *Est
autem Fides sperandarum substantiarum, argumen-
tum non apparentium*, ubi sine dubio sermo est
de Fide dogmaticā, per illam tamen ait patrari
miracula, postea namque vers. 33. de eadem sub-
dit: *Per Fidem vicerunt regna, extinxerunt impe-
tum ignis, obraverunt ora leonum, acceperunt mu-
lieres de resurrectione mortuos suos*. Idem etiam de-
ducitur ex loco illo Apostoli 1. ad Corinthios 13.
vers. 2. quem supra num. 1. attuli: *Si habuero om-
nem Fidem, ita ut montes transferam*: ubi dubita-
ri non potest, quin loquatur de Fide dogmaticā,
eam namque comparat cum charitate, & tandem
concludit: *Manent tria hæc, Fides, Spes, Charitas*.

VII.
Fides mira-
colorum
ostenditur
esse necessa-
ria in eo qui
patraturus
est miracu-
lum.

Requiritur ergo, ut n. 1. dixi, hæc Fides non
solum in eo, qui patraturus est miraculum, sed
in illo etiam circa quem est patrandum. Primum
inde ostenditur, Deus siquidem, ut ex Scriptu-
ris constat, ad patratiōem miraculi Fidem re-
quirit, quæ sit credulitas; quod exinde patet,
Matthæi enim 17. vers. 19. dicitur non potuisse
Apostolos dæmonium illud ejicere propter eor-
um incredulitatem. Deinde Deuter. 20. Moy-
ses & Aaron eò quòd Fidem non habuerint ad
aquam populo Israelitico è petra educendam, di-
cuntur non credidisse. Quod verò requiratur
etiam Fides in eo, circa quem miraculum est pa-
trandum, sæpius traditur in sacris literis: sic
enim Matthæi 9. vers. 28. Christus cæcos quos-
dam curaturus, iis dixit: *Creditis quia hoc possum
facere vobis?* Responderunt: *Vtique Domine; tunc
tetigit oculos eorum, dicens: Secundum Fidem ve-
stram fiat vobis*. Capite etiam 13. vers. 59. sic ha-
betur: *Non fecit ibi virtutes multas, propter incre-
dulitatem eorum*.

Necessaria proinde tam in faciente, quàm in
eo, circa quem fieri debet miraculum, est cre-
dulitas; credulitas autem, ut constat, est actus
intellectus, ex his ergo conficitur, Fidem mira-
colorum esse actum intellectus nitentem aucto-
ritate Dei, qui sæpius promisit se hujusmodi Fi-
dem habenti, hac in parte non defuturum; per
quem actum firmiter credat, non solum posse
Deum hoc præstare, sed etiam hic & nunc vel-
le, si per eum, qui facit, aut in quo faciendum
est miraculum, non steterit: sicque est actus condi-
tionatus, seu certitudinis conditionatæ.

VIII.
Ostenditur
quis demum
sit actus Fi-
dei Catholi-
cæ, per quem
patratur
miraculum.

Hic ergo est actus Fidei Catholicæ, per quem
patratur miraculum: & quamvis interdum inter-
veniat firmum illud iudicium supra, num. secun-
do positum, non tamen videtur absolute neces-
sarium, cum applicatio illa, de qua isthic sit men-
tio, sufficienter fiat per actum hunc conditio-
natum proximè assignatum. Ex hoc etiam oriri
potest in voluntate fiducia illa, seu humilis con-
fidentia, qua quis sperat Deum sibi auxilium ad
hujus miraculi perpetratiōem concessurum.

IX.
Vtrum præ-
ter hunc
actum con-
ditionatum
requiratur
firmum
aliud judi-
cium.

Dices, ergo S. Petrus dum in aquis, & Apo-
stoli dum in naviculā timuerunt, amiserunt ha-
bitum Fidei, cum Fides miraculorum eadem juxta
nos sit cum Fide Catholicā. Respondetur, non
propter quamcumque levem & venialem dubita-
tionem, seu hæsitatiōem Fidem amitti. Dein-
de, ratio frequenter cur miraculum non perpet-
retur, non est defectus Fidei, sed stante Fide
deest fiducia, seu actus ille voluntatis, quem dixi-
mus ad miraculi perpetratiōem requiri.

X.
Qui de mi-
raculo his
non pa-
trando du-
bitat, non
amittit Fi-
dem Catho-
licam.

Dices secundo: Non est in nostrā potestate
habere Fidem miraculorum, cum tamen actus
Fidei Catholicæ habere possimus pro libito, ergo
Fides miraculorum non est Fides Catholica.
Respondetur, non esse quidem in hominis po-
testate patrare quando vult miracula, cum varia
ad hoc ex parte Dei requirantur, qui sæpè videt
hoc non expedire: habere autem Fidem miracu-
lorum cum gratiā & auxilio divino existimo in no-
strā situm esse potestate; est enim actus liber, &
quem habere homines possunt si velint: quod
exinde constat, Christus namque Matth. 14. & 17.
quosdam reprehendit, quòd hanc Fidem non ha-
berent; illam ergo habere, clarum est in eorum
situm fuisse potestate.

XI.
Aliud est
patrare mi-
racula,
aliud habe-
re Fidem ad
ea patranda.

